

A man with dark hair, wearing a blue V-neck sweater over a dark collared shirt, stands with his hands on his hips. He is positioned in front of a large piece of green and orange agricultural machinery, possibly a combine harvester. The background shows a wooden structure and trees, suggesting a farm or agricultural setting.

THEMA
Data delen

'Innovaties gebaat bij uitwisseling data'

Het uitwisselen van data is noodzakelijk om innovaties in de landbouw aan te jagen, maar de akkerbouwer moet eigen baas blijven over zijn digitale gegevens. Dat stelt Jaap van Wenum, voorzitter van de vakgroep LTO Noord Akkerbouw. „We moeten een veilige omgeving creëren, waarin de boer zeggenschap houdt over met wie hij zijn data deelt.”

Iedereen heeft tegenwoordig de mond vol van data. Wat zijn data precies?

„Mijn vader en mijn opa hadden vroeger een teeltboekje, waarin ze met de pen hun teeltgegevens bijhielden. Dat waren ook keiharde data, maar dat werd toen niet zo genoemd. Als je het nu over data hebt, spreek je over teelt-, opbrengst- en kwaliteitsgegevens, grondmonsters, gegevens van management- en beslissingsondersteunende systemen, sensoren en weerstations, vaak gekoppeld aan een GPS-locatie. De overheid doet ook flink mee aan het verzamelen van data: we vullen allemaal onze Gecombineerde opgave in en als je een vracht mest aanvoert, staat dat in no-time bij RVO geregistreerd. Maar ook de informatie die de trekker vastlegt als je daarmee rijdt, zijn data. Iedereen meet en registreert, data worden steeds belangrijker voor de bedrijfsvoering. Een boer verzamelt enorm veel digitale gegevens, er wordt veel meer uitgewisseld dan hijzelf in de gaten heeft.”

Hoe is het gesteld met de veiligheid van data? Welke data kun je veilig delen en wat zijn gevoelige data?

„Een akkerbouwer kan data in ieder geval veilig delen bij de bedrijven die zijn aangesloten bij JoinData of die de Gedragscode Datagebruik Akkerbouw van Brancheorganisatie Akkerbouw hebben ondertekend. We vinden het belangrijk dat het delen van digitale gegevens niet automatisch gebeurt, maar dat de boer daar zelf toestemming voor geeft. In sommige gevallen is het namelijk niet duidelijk wie de eigenaar van de data is. We zien in de praktijk dat telers zonder het te weten toestemming geven aan bijvoorbeeld een trekkerfabrikant om gebruik te maken van data die door de trekker worden verzameld. Dat valt dan zogenaamd onder de garantievoorzwaarden, dat staat in de kleine lettertjes. Het gevaar bestaat dat de fabrikant bij een storing geen garantie wil geven, omdat hij vindt dat je te lang hebt doorgereden voor regulier onderhoud. Dat soort zaken zijn ongewenst. Daarnaast moeten we niet vergeten dat data waarde hebben. Multinationals leggen veel geld op tafel voor bedrijven die data verzamelen. Neem een bedrijf als Eurofins, waar onze grondmonsters liggen. Stel: Monsanto wil Eurofins overnemen. Dan kunnen onze gegevens naar Amerika worden doorgestuurd en worden gebruikt voor opbrengstvoorspellingen die de prijs drukken. Dat willen we niet. Eurofins heeft aangegeven zich te willen aansluiten bij JoinData. Dat is een garantie dat de data worden gebruikt zoals dat is afgesproken.”

Zijn akkerbouwers naïef als het gaat om het delen van data?

„Ik denk dat boeren zich te weinig realiseren hoeveel waarde data hebben voor andere partijen. Dat kun je naïef noemen, maar dat is ook een stukje bewustzijn dat moet groeien. De jongere generatie groeit op in een digitale

wereld, die staat er al heel anders in. Verder zijn er ondernemers die het erg gemakkelijk vinden dat ze na 300 uur een seintje van hun trekkerfabrikant krijgen dat de olie moet worden ververs. Het hangt ook af van hoe je in het leven staat. Ik denk dat we steeds meer gaan accepteren dat we in een wereld leven waarin data worden gedeeld. Dat geldt niet alleen voor de boer, ook de consument heeft hier dagelijks mee te maken. Als jij iets op internet opzoekt, kijkt Google met je mee. Er is een bepaalde gelatenheid ontstaan, je legt je erbij neer.”

U stelt ook dat het noodzakelijk is dat data worden gedeeld om innovaties in de landbouw te initiëren en te stimuleren. Kunt u dat uitleggen?

„We moeten data inderdaad zoveel mogelijk delen om innovaties te laten doorgaan. Dat is een groot dilemma als het je hebt over het wel of niet delen van digitale gegevens. Bedrijven kunnen met deze informatie innovatieve producten ontwikkelen die de boer kunnen helpen kosten te besparen en de bedrijfsvoering te optimaliseren. Daarbij denk ik aan zaken als slimmere teeltmethoden, betere rassen,

---

Naam:

Jaap van Wenum

Functie:

voorzitter vakgroep LTO Noord Akkerbouw

---

innovatieve mechanisatie en het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen. Door duurzamer te werken en betere beslissingen te nemen, kan de boer zijn bedrijfsresultaat vergroten. Het uitwisselen van data levert op die manier geld op het boerenerf op.” De bedrijven die participeren in JoinData garanderen de teler dat de data niet worden opgeslagen, maar alleen worden doorgegeven.

Waarom zou een akkerbouwer aan het ene bedrijf wel en aan het andere geen toestemming geven?

„Akkerbouwers kunnen zelf aangeven met welke partijen ze data willen delen. Stel: BASF wil een nieuw middel tegen schimmels in de suikerbieten ontwikkelen en wil daarvoor in de data van Unitip kijken. Dan kun je als bietenteler met een vinkje in het systeem aangegeven of je die gegevens beschikbaar stelt of niet. Of een teler dat vinkje daadwerkelijk zet, is voor iedereen verschillend. Dat is voor een deel gebaseerd op het vertrouwen dat hij in een bedrijf heeft. Daarnaast kan hij zich afvragen wat hij ervoor terugkrijgt als hij zijn data met een bepaalde

onderneming deelt. Het gaat er uiteindelijk om dat het resultaat ten goede komt aan de boer.”

Bij welke partijen zou u een vinkje zetten en bij welke beslist niet?

„De afweging die ik maak, is of de Nederlandse akkerbouw of ikzelf er beter van wordt. Als een anonieme partij in Frankrijk gegevens van Nederlandse aardappelen wil hebben, maar een product voor de Franse markt ontwikkelt, krijgt dat bedrijf van mij geen vinkje. Verder moet ik vertrouwen hebben in de onderneming.”

Hoe veilig zijn data eigenlijk bij commerciële partijen?

„Dat is moeilijk aan te geven. Digitale gegevens zullen bij veel bedrijven best veilig zijn. Voor deze bedrijven is het dan ook geen enkel beletsel om zich aan te sluiten bij JoinData of de gedragscode van BO Akkerbouw te ondertekenen, lijkt mij. Dat is tevens een mooi marketinginstrument: boeren weten dat dit ‘veilige’ bedrijven zijn. Er zijn ook partijen die dit bewust niet willen, omdat ze een andere agenda hebben. Het is de uitdaging om buitenlandse partijen, zoals trekker- en gewasbeschermingsmiddelenfabrikanten, zover te krijgen dat ze de code ondertekenen.”

Dat is een flinke uitdaging. Hoe gaat de sector dit aanpakken?

„We lopen binnen Europa voorop wat betreft het gebruiksrecht en het delen van data. Daarin hebben we een voortrekkersrol. Het zou mooi zijn als we dezelfde afspraken op Europees niveau kunnen maken. De brancheorganisatie heeft de code in het Engels laten vertalen en we hebben het document in de Copa Cogeca ingebracht, die het nu omzet naar een concept voor alle Europese landen. Ook in de Verenigde Staten groeit het bewustzijn dat boeren niet zonder meer hun data met bedrijven en toeleveranciers moeten delen; daar wordt daar al jaren voor gewaarschuwd. Dit proces gaat echter niet van vandaag op morgen. We hebben nog een lange weg te gaan voordat een grote partij als bijvoorbeeld John Deere een dergelijke gedragscode onderschrijft. Organisaties moeten hierin samenwerken. Zo werkt CEMA, de Europese organisatie voor machinebouwers, ook aan een gedragscode.”

De akkerbouwer zit op een enorme berg data. Hoe kan hij, nu en in de toekomst, geld verdienen aan data op het boerenerf?

„Zover zijn we nog niet. Het is nu heel belangrijk dat data worden gedeeld; we zitten immers aan het begin van een flinke innovatieslag. In de toekomst, als we grote stappen hebben gemaakt, komt hier wel een prijskaartje aan te hangen. Uiteindelijk moet de waarde van data terug naar het boerenerf en moet de boer daar gewoon voor betaald krijgen.” ■